

LLAÉS, PATRIMONI VIU I TERRITORI PROTEGIT: un espai de gran valor natural, històric i cultural al Ripollès

On som?

El territori de Llaés, ara situat al terme municipal de Ripoll (comarca del Ripollès), és una antiga població rural disseminada configurada al llarg dels segles per la interacció entre activitats agràries, forestals i ramaderes i un entorn natural de muntanya.

Aquesta interacció ha generat un espai de gran biodiversitat, on cada marge, bosc i cabana explica una complexa història de convivència entre l'ésser humà i la natura.

Durant dècades, els habitants i la pagesia de Llaés l'han mantingut amb esforç i constància, conservant els boscos, les pastures i les construccions rurals tradicionals. Avui, aquest llegat conviu amb un conjunt ampli de figures de protecció ambiental i patrimonial que situen Llaés entre els espais més regulats i valuosos del país.

Un territori amb protecció especial

Tot i ser gairebé íntegrament de propietat privada, Llaés es troba inclòs en múltiples instruments legals de protecció i conservació a escala catalana, estatal i europea:

Xarxa Natura 2000 i ZEC / ZEPA: Forma part del Lloc d'Importància Comunitària i Zona d'Especial Conservació (ZEC) i de la Zona d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA) amb codi ES5110005 - Sistema Transversal Català, reconeguda per la Directiva 2009/147/CE i per l'Acord de Govern 150/2014.

Espai d'Interès Natural (PEIN) Serra de Milany · Santa Magdalena · Bellmunt · Puigsacalm: Protegit pel Decret 328/1992 i el seu pla especial (DOGC 4286, 23/12/2004), defineix la zona com a espai d'alt valor ecològic i paisatgístic, amb règim restrictiu d'usos.

Pla Tècnic de Gestió i Millora Forestal (PTGMF): Gran part del territori compte amb aquesta figura de gestió, on s'inclouen refugis de fauna salvatge i ocells forestals, amb funció de preservació del sòl, regulació hídrica i segrest de carboni.

Normativa acústica i de tranquil·litat ambiental: La Llei 16/2002 i l'Ordenança municipal de Ripoll (BOP 51/2006) classifiquen Llaés com a Zona d'Especial Protecció de la Qualitat Acústica (ZEPQA), amb règim estricte contra activitats sorolloses o freqüentació massiva.

Patrimoni cultural i construccions en pedra seca: La inscripció del 2018 a la Llista del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat (UNESCO, nº 01393) reconeix les tècniques de maçoneria en sec, presents a Llaés en cabanes, baumes i bordes històriques, com a elements de valor universal que cal conservar.

Catàleg de Masies i Patrimoni Arquitectònic Rural: El POUM de Ripoll inclou construccions catalogades a Llaés, amb condicions d'intervenció restrictives i obligatorietat d'estudi previ per a actuació sobre el sòl no urbanitzable.

Arbres i arbredes monumentals: Llaés estan reconeguts per la Llei dins la llista d'espais d'alt valor natural del Ripollès.

Una protecció que demana responsabilitat

Aquesta supraprotecció legal hauria d'haver garantit la conservació del patrimoni natural i la continuïtat de la vida rural. Tanmateix, l'absència d'una gestió coherent i la manca de vigilància oficial i recursos públics han derivat en una paradoxa preocupant:

- ▶ Es limiten les activitats de la pagesia i de les persones residents, però es permet un turisme descontrolat i massiu, sovint sense autoritzacions ni avaluació d'impacte ambiental.
- ▶ Es carreguen obligacions sobre els propietaris privats, però sense garantir mitjans ni suport institucional.
- ▶ Es parla de protecció, però es deixa que el paisatge i les construccions rurals s'abandonin o es degradin per falta de manteniment i inversió.

Un patrimoni viu que cal preservar

Llaés conserva un ric patrimoni rural i arquitectònic: cabanes, bordes, parets de pedra seca, camins històrics, fonts, feixes i camps de conreu que expliquen segles de vida pagesa.

Moltes d'aquestes estructures, afectades pel pas del temps i l'abandonament forçat durant el segle XX, necessiten rehabilitació urgent i preventiva.

Preservar-les no és només una qüestió de memòria, sinó també una necessitat de futur: reutilitzar, reparar i mantenir les infraestructures rurals és clau per garantir un model sostenible, eficient i arrelat al territori